

De Heraut

van de

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1831. (Staatblad N°. 124).

Zondag 12 September 1897. N°. 1029.

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden. Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnementen en Advertenties aan den Uitgever J. A. WORMSER, Bureau N. Z. Voorburgwal 44, te Amsterdam. Inzendingen die later dan Donderdag 's namiddags te 12 uren worden ontvangen kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Abonnementenprijs franco aan huis, per drie maanden f1.50. Afzonderlijke nummers aan het Bureau 10 Cent. Abonnementen worden aangenomen door alle Boekhandelaren, Postdirecteuren enz. en aan het Bureau te Amsterdam. Advertenties van 1 tot 6 regels 80 Cent; voor elke regel meer 15 Cent. Aanvragen en vermelding van leidegaven en Verlagen van Verzoeken 10 Ct. p. regel.

„Vruchten der bekeering waardig“.

Brengt dan vruchten voort der bekeering waardig. Luk. 3:8.

Alle edeler planting doet op vrucht. Er is ook boomgewas, dat men plant voor den houtkap. Hagen worden ter afscheiding van akker en akker gestekt en gladgeschoren. Linden voor het huis plaatst men voor de schaduw. Het gras biedt in zijn sprietten voedsel aan ons vee. En zoo heerscht ook in de plantenwereld die rijke verscheidenheid, die al het Scheppingswerk kenmerkt. De eentonigheid nooit, altoos de weelde van 't veelvormige.

Maar toch is omtrent het doel van het plantgewas, gelijk het in zijn aard ligt aangeduid, verwarring ondenkbaar. Het groeien en tierens wijst in zijn voleinding dat doel, gelijk het uit den aard der plant volgt, vanzelf aan.

Immers dat groeien en tierens komt, onder wat vorm ook, uit het zaad der plant op. In dat zaad, hetzij mosterdzadeke of eikel, schuilt dat wonder mysterieus leven, waar straks de plant uit opschiet. En dan rijst dat leven door kiem en halm, door tak en stengel, in blad en bloesem, maar *voelend* is de loop van dit leven, toch nooit, eer uit dien bloesem de vrucht gerijpt is, en in die vrucht (zelf bloem, of uit de bloem gerijpte vrucht) weer *datzelfde* zaad te voorschijn komt, om opnieuw den wonderen loop te beginnen.

Daarom teekent zich de aard van de plant dan ook het rijkest en het edelst, als die voleinding van den groei het schoonst in den bloesem en het volst in de vrucht uitkomt.

Niet het minst in den wijnstok, die, bij groote schraalheid van zijn hout, in edele vrucht het weelderigst en het overvloedigst is.

Of wat zijn rijk en wingerdblad vergeleken bij de druiventrossen van Eskol?

Nu is het geestelijk leven wel geen plant in eigenlijken zin, maar toch wordt het in Gods heilig Woord bij de schepping der plant vergeleken. Zoo noemt Jezus zichzelf „den waren wijnstok“ en zijn jongeren „de ranken“; zoo spreekt Jezus' apostel van een planten en natmaken, waarop God den wasdom geeft; en zoo spreekt ook hier Jezus' heraut en voorlooper van een bekeering der ziele, die gekend wordt aan vruchten zoo heiligen omkeker in het leven waardig.

Van de gelijkenis van den zaaiër, van die van het onkruid in de tarwe, van het mosterdzadeke, en zooveel meer spreken we nu niet eens. Ook buiten den kring van Jezus' gelijkenissen, is de overdrachtelijke teekening van het geestelijk leven, alsof het een plant ware, aan heel de Schrift, in Oud en Nieuw Verbond, gemeen; en ge verstaat de Schrift niet, zoo ge in die overdrachtelijke taal niet anders opmerkt dan willekeurige gekozen beeldspraak.

Er ligt veel meer, er ligt een aanduiding, er ligt een onderwijzing in. Voor het geestelijke hebt ge geen eigen woorden. Het geestelijke is in zich zelf onnoembaar. Hoe een ziel inwendig bestaat, kunt ge u niet voorstellen. Ge kunt de werkingen van de ziel niet in teekening voor u halen. Het proces dat de ziel doorloopt is niet in zichtbare schets te brengen. Ge kunt spreken van aandoeningen, van gewaarwordingen, van gevoelens, van zielsvermogens of van hartstochten, maar dat alles blijft bij algemeenheden. Poog u slechts voor te stellen, wat een „gewaarwording“ is, en ja ge kunt het gevoelen, ge kunt er een idee van krijgen, en er u een begrip van vormen, maar hoe het in de ziel werkelijk toegaat, blijft u een mysterie.

En hierin nu komt de beeldspraak der Schrift u te hulp, en door uw geestelijk leven op alle manier bij het leven en de ontwikkeling der plant te vergelijken, ontvangt ge een vorm, die u bij wijze van vergelijking in staat stelt, ook dat geestelijk leven in zijn aard en verloop te bespieden. En wat aangrijpende macht hierin schuilt, voelt ge nimmer beter, dan wanneer u, na uw bekeering wordt afgevraagd, of ge reeds vrucht hebt gezet, en vrucht hebt doen rijpen, zoo heiligen omkeker in heel uw zielsbestaan waardig.

Die vraag van den Dooper nu, gedaan nog eer het Koninkrijk van God gekomen was, dringt zich te ernstiger op aan wie door de poorte der genade reeds in dat Koninkrijk des Heeren inging, en die zijnen Vader in de hemelen aanbidde mag in Jezus naam. Naar vrucht dringt de stroom des gees-

telijken levens. In vrucht zoekt ook dat geestelijk leven zijn voleinding. Op vruchtdragen is ook dat hoogere, dat nieuwere leven der ziel aangelegd.

Het is een leven u geschenken niet om uventwil. Wat de hemelsche Landman in zijn geestelijke gaarde plant, wordt gezaaid, gestekt en geplant om zijns naams wille. Hij heeft er een doel mede. Voor Hem moet er de vrucht van zijn.

Het begin zonder meer, d. i. de bekeering zonder voortgang, uitwerking en rijping van vrucht, bereikt dat doel van zijn verheerlijking niet. Het zaaiel dat niet verder komt is ijdel. Bloesem door den wind van de takken geschud en verdorrend en verdelend op de aarde.

Bekeering is niets dan een begin. De aanvang van een lang, ongestoord proces dat volgen moet.

En dat proces uws geestelijken levens mag niet wild noch willekeurig, maar moet naar de wet van het bekeeringsleven zijn. Eerst de zaadkorrel, dan de halm, en in dien halm straks de are.

Niet eerst de vrucht, maar met de zaadkorrel begint het, en dan komt de ontkieming, na die ontkieming de groei, en die groei moet in de vrucht voleind worden.

Wat verwarring dan niet in uw gewaande geestelijke wetenschap, zoo ge die wondere bekeering alleen naar gevoel en gewaarwording aanleert!

Ge weet dan te verhalen wat in u voorafging, wat daarna in u omging, wat er op den bodem uwer ziele doorworsteld is, en hoe God de Heere ten leste in de binnenkamer uwer ziele over Satan, die u met zijn hand omklemd hield, triomfeerde. En omdat ge dit alles doorleiden en doorleefd hebt, waant ge dat het nu uit is; dat het daarmee is afgedaan; en dat ge op dat in u volbrachte werk Gods kunt insluimeren.

En zoo blijft dan het gelaat uwer ziele zwart, gelijk zwart de aanblik van den akker blijft, waar wel het zaadkorrel in wegzonk, maar zonder dat het zaad nog uitschoot.

En dit nu kan, dit mag bij deze geestelijke planting niet. Dat zou tegen de wet van dit geestelijk leven, tegen Gods bestel, en tegen zijn heilige bedoeling met het in u volbrachte werk ingaan.

Het begin is er, niet om zelf het einde te zijn, maar omdat er iets uit begint, uit opschieten, uit voortkomen zou, en opdat dit voortgekomen en uitgebottene leven doorgaan zou tot aan zijn voleinding, en die voleinding zou bereiken in het bloeien van den bloesem en straks in het rijpen van de vrucht.

Daarom is zoo goddeloos, zoo dikwijls een kind van God, in de heriancring van zijn bekeeringsgevoel rustende, om dat bloeien van den bloesem en dat rijpen van de vrucht zich niet bekommerd.

Godeloos, want het is zijn bekeering, die toch uit God is, aan God ontstelen. Hem de vrucht onthouden, den aard van het nieuwe leven vervalschen, en de pure wetenschap, van wat God eens aan de ziel deed, rooven voor eigen valsche zielsrust.

De tak waar niets meer in rijstelt, en die geen groen hout meer onder de opengeschrapte schors vertoont, is dood. Dien breekt men van den boom af, en de sprokelaar leest hem in den buskel saam.

En daarom een bekeerde ziel, die in de bekeering die veel vroeger plaats greep, rust, maar niet rijstelt en trilt van leven, en niet verder komt, en doorgroeit, lijdt aan versterf. Een versterf dat Gods genade ten leste stuitten moge, maar dat hem tot schuld is.

Als de lente weer in het land komt, kan een lenteplant niet zeggen: Ik sla dit jaar over, en blijf in mijn winterslaap. De sappen moeten uit den wortel opstijgen, ze moeten door den stam rijzen, ze moeten in de takken dringen en persen, ze moeten nieuwe twijgen doen uitbotten. Het blad moet komen, de bloesem moet zich zetten, en tenzij de wind verstoort, moeten de vruchten rijpen.

En zoo ook werkt er in dat geestelijk leven, zoo het waarlijk leven uit God is, een heilige, hemelsche lentedrang van boven.

Het rijstelt vanzelf in de ziel, als de adem Gods weer over de ziel uitgaat. Het bot uit, eer ge er om denken kunt. En de vrucht komt.

Vrucht.

Mits geen gemaakte, maar een gegroeide en gerijpte vrucht. Niet denken en zeggen: Om mijn bekeering te toonen, zal ik mij zelven dit opleggen, en dat nijden, en die bijzondere dingen doen, opdat de teekenen mijner verkiezing voor een ieder in het oog springen.

gen, en niet vrucht uit die takken doen voortkomen.

De wijnstok is heel de lente, en heel den zomer, en heel den herfst bezig om vrucht te maken, bij dag en bij nacht.

En zoo moet het drag van vrucht ook bij u resultaat van een gestadige geestelijke bezigheid zijn. Van den vroegen morgen, dat ge opstaat, tot den laten avond toe, dat ge u ter ruste legt, altoos bezig zijn, om de vrucht zich te doen zetten, te doen rijpen, te doen kleuren, en te voldragen voor God.

Het moet vrucht zijn, niet om uzelfen te bekoren, noch om anderen te verschalken, maar vrucht uwer bekeering waardig. Nu was die bekeering in haar aandrift een *werk Gods* in u, en daarom moeten ook die vruchten aan zoo Goddelijke roeping beantwoorden. Door God gekeurd moeten ze gaaf en vol en sappig worden bevonden.

Vruchten, die zeer zeker ook bestaan in goede werken, niet het minst in werken der barmhartigheid en der dienende liefde.

Maar toch dit zijn nog slechts de vruchten van één enkelen tak aan den boom uws levens, en zal het goed zijn, dan moet er vrucht aan al de takken schitteren, want alle rank en tak, die enkel blad doet uitbotten, oordeelt zichzelf.

En daarom eischt de edele oorsprong van uw bekeering, dat er vrucht gezien worde in heel uw persoonlijk en geestelijke existentie. In uw karakter. In de toederheer en zuiverheid van uw gevoel. In de nauwheid en helderheid uwer consciëntie. In de rustige ontwikkeling van uw wilskracht. In het meester lijven over u zelve bij prikkeling tot drift en bitterheid. In de koninklijke heerschappij over opwellenden hartstocht. In het wakke, bidden en strijden tegen de zonden die in uw boezem rondsluipen en naar buiten willen. In het heiligen van uw levensgewoonten. In de nobelheid van uw woord. In de rechtschapenheid uwer gedachten. In den ernst van uw tijdsbesteding. In de sterking van uw geloof, in de verdieping van uw kennis der waarheid. In uw gemeenzaamheid met het Eeuwige Wezen. In de spanning uwer aanbidding. In de warmte en innigheid der liefde, waarmee ge God eerst en meest, en om Gods wille den naaste mint.

Dat is vrucht der bekeering waardig.

Niet, als de stam uws levens prijkt met aangehangen vrucht. Noch ook als in het dichte loover hier en daar een enkele blozende vrucht uitsteekt. Maar als ge voor God en menschen staan moogt als een dicht getakte planting, zuiver in den stam opgaande, sierlijk in de takken gespreid, en aan heel de dichtgebladerde kroon, naar alle kant vrucht vertoonende.

Dan ziet God het, en de broeder ziet het: Die boom leeft.

De volgende week versijdt DE HERAUT weer in het gewone formaat.

Uit de Pers.

In *Hollands Kerkblad* schreef Dr. Winckel, naar aanleiding van de aanranding van den heiligen Doop door de Haagsche Synode:

De *Gereformeerde Kerk* bevat het volgende onder de rubriek „Algemeene Synode der Nederlandsche Hervormde kerk“:

Het hooftdebat van deze week lag in de vergadering van Donderdag 12 Augustus. Interdig hebben leerlingen van Dr. Boumeijn te Sneek geweigerd bij het doen van heiligen gedoopt te worden. Dit heeft aanleiding gegeven tot het voorloopig aannemen van een wetvoorstel, waarbij de doop verplicht werd gesteld. Uit het rapport van de heeren Goosen, Kruiden en Bronsveld bleek, dat het overgrote deel der Provinciale kerkbesturen en Classicale vergaderingen de wetvoorstel wilde zien aangenomen. Desmettenis meenden de heeren Goosen en Kruiden dat het voorstel geen wet mocht worden. Prof. Goosen zegt: met deze komt men op een bedenkelijken weg, er is een terrein van het Godsdienstig leven, waar het individuele leven een groote stem heeft, bijgevoegd niet hoe er menschen kunnen zijn, die den doop gering schatten, ligt dit ook aan het onderwerp. De doop heeft zoo groote waarde. De magons hebben allerlei symbolen; ze worden aangenomen. Hoeveel heerlijker de doop. Maar toch heeft hij bezwaar den doop voor te schrijven. Men gaat al verder en verder, men zal er straks toe komen voor te schrijven, dat ieder elken dag driemaal een formuliergebed moet opzeggen. Men zal er toe komen om ook den kinderdoop voor te schrijven, enz. Natuurlijk vielen de een na den ander van de modernen den hoogleeraar Goosen bij. Scherp en snijdend klonk de stem van broeder Leemans als hij met heiligen ernst opkwam voor het bevel van onzen Heer en Heiland, Bronsveld, bekend als zoo zeldzaam kalim, bleef uiterlijk kalm, maar ieder gevoelde het, bij trilde van verantwoordelijkheid als hij allerlei argumenten van de tegenpartij geestde en haar voorhoofd het vrom der kerk. De vicepresident wees nog op de conclusie van het rapport; wordt te aange-

nommen den betoekent dat voor de kerk: de Synode stelt den doop vrij, is er onverschillig voor. Niet-tegenstaande dit alles stemden 10 modernen voor de conclusie. Slechts één, Dr. v. d. Van, ouderling te Haarlem, ging niet de orthodoxen mee. Zoo is nu door de meeste leden van de Synode uitgeproven, dat de doop een *adiaphoron*, een vrij onverschillig zaak is. Wat zullen wij tot deze dingen zeggen? Eigen-

aardig is altijd het zeggen van de modernen, dat zij alles op of 100 hoogten prijs stellen, maar niets wetelijk willen handhaven. Het is nog altijd de oude historie; in de dagen van Asa, den Koning van Juda, diende men den Heere, doch offerde op de hoogten. Het ging toen zoals het vooral met de Groningers thans het geval is: men verstonde de kunst te bakken met twee pannetjes.

Maar is er voor ons niets te leren? Merkwaaardig is het, dat zodra iets ons genoemd raakt, terstond het dierbaar Psalmboek spreekt. De stemming was nog niet gevallen, of terstond kwam mij voor den geest Psalm 79: 1.

„Getrouwe God, de Heidenen zijn gekomen, Zij hebben stout uw erland ingenomen“.

Maar terstond moet daarbij het vierde vers:

„Gedenkt niet meer aan 't kwaad, dat wij bedroeven“.

want wij zien ook in deze uitspraak der Synode een oordeel Gods.

Hoe treurig staat toch in onze kerk de gemeente tegenover de Sacramenten! Hoe wordt de tafel des Heeren gemen. Jaren lang wordt in gemeenten, die zich bij uitstek Gereformeerd noemen, de Avondmaalsdienst niet aangezicht. Zoo komt de Heere Jezus om zijne eere en wordt niet voldaan aan het bevel van den Heiland. Vanwaar dat droefge? Omdat men de tucht heeft laten varen. Heeft Prof. Goosen er zich tegen verklaard, dat men ouders, die belijdenis deden, zou dwingen hunne kinderen te laten doopen, uw correspondent sprak als zijn meening uit, dat dit zeer zeker moest gebeuren, en dat zij, die de tafel des Heeren geregeld mijden, door de censuur moesten worden getroffen, maar voegde er bij, dat hij door den bedroefden staat der kerk daartoe voorziet nog geen mogelijkheid zag. Men zij daarom in het Gereformeerde kamp niet terstond opmuntende tegen de meerderheid der Synode, maar hoove in deze materie de stem van Malachi: „Iken ik een Heere, waar is mijn eer? Een ik een Vader, waar is mijn vrees?“ En als dan bij de leegte avondmaalstafel het woord van Zacharia klinkt: „Hebt gij Mij, Mij eenigzins geoordeeld“ dat de gemeente zich dan verootmoedige en bekere tot den Heere, opdat zijne gunst tot de kerk wederkeere.

Lezers! Gij merkt het, het is den rechtinnige niet gemakkelijk in het hoogste kerkbestuur daarom bidt voor ons en laten wij ons troosten, gelijk ik gisterenavond na dien zwaren middag deed, met het lezen en zingen van Psalm 27: 5: „Mijn hart zegt mij, o Heer! van Uwentwegen; „Zoeke door gebeten met mijn aangezicht“ Dat wil, dat zal ik doen; ik zoek den zegen Alleen bij U, o Bron van troost en licht! Verberg toch niet uw oog van mij, o Heer! Ik ben uw knecht, niet niet in toorn; want Gij waart mijn hulp in al mijn nederdriet.“ O God mijn heils! begeef, verlaat mij niet.

Weet de correspondent van de „Gereformeerde Kerk“, zelf lid der Synode, wel wat hij neergeschreven heeft?

De tien modernen die er voor stonden dat de doop niet verplichtend van zijn voor leden van de Nederlandsche Hervormde Kerk, worden door hem genoemd: „Heidenen“, die „saut“ het erland des Heeren hebben ingenomen. Zij worden aangeduid als „geweldenaars“, die den tempel en de altaren des Heeren hebben verwoest, die door hun „verwoed geweld“ de knechten des Heeren hebben „gevel“.

Dit zegt een lid van de Synode van zijn medelidende, medeliden van het hoogste rechtsprekende, wetgevende, besturende college van de Nederlandsche Hervormde Kerk!!! Maar de correspondent wordt indachtig gemaakt, dat hij mede schuld heeft aan ruik een toestand door de aangebrachte woorden van Ps. 79: 4. De schrijver ziet in de uitspraak der Synode een oordeel Gods en daarom bidt hij met den Psalm-dichter:

„Gedenkt niet meer aan 't kwaad, dat wij bedroeven“.

Welk loof van de schrijver, lid der Algemeene Synode der Nederlandsche Hervormde Kerk, hier bedoelen!

Het blijkt uit het verband. De tuchteloozheid! Men heeft de tucht laten varen! Maar had het orthodoxe lid der Synode niet ook moeten denken aan de woorden van Jesaja: „Wascht u, reinigt u, doet de boosheid uwer handelingen van voor mijne oogen weg, laat af van kwaad te doen, leert goed te doen, zoekt het recht, helpt den verdruide, doet den wees recht, behandelt de twistzaak der weduwe. Komt dan en laat ons te zamen rechten, zegt de Heere, al waren uwe zonden als scharlak, zij zullen wit worden als sneeuw; al waren zij rood als karmozijn, zij zullen worden als witte wol.“

Laten de orthodoxe leden van de Hervormde kerk eerst de zonde uit hun midden wegdoen, van nederigheid, zonder eenige beperking, op te treden als leden van een college, dat over de Hervormde kerk het hoogste bestuurscollege zijn wil. Wanneer dit college ernstig aan Gods Woord gebonden was, indien het ook maar enigermate gevoelde, dat het zijn Oppergebied had den Christus dankte, het zou den doop niet voor een onverschillig zaak hebben verklaard. De Christus heeft toch zoo uitdrukkelijk aan zijne apostelen en daardoor aan de ambtsdragers der kerk bevelen: Zoo gaat dan henen, onderwijst alle volken, dervelie doopende in den Naam des Vaders, en des Zoons, en des Heiligen Geestes. Hoe zouden de Roomschen oordeelen over hun paus, wanneer deze eens dergelijken treurigen moed had als de Haagsche Synode? Een paus, die den Heiligen Doop verwerpt, zou beschouwd worden als een, die verbergt was van zinnen. Maar de Haagsche Synode blijft als hoogste bestuurende, wetgevende en rechtsprekende macht geerd, ook al staat zij de heilige en gewichtigste dingen, die de Christelijke kerk bezit, aan.

Ja, rechtinnigen blijven met „heidenen“, met „geweldenaars“, die heilichemissen plegen, het hoogste kerkbestuur uitmaken! Ach, mochten die rechtinnigen nog eens leeren, niet met oog op die zonde, uit te roepen: „Gedenkt niet meer aan 't kwaad dat wij bedroeven“.

En nu wil een rechtinnig lid der Synode, die niet „heidenen“ en „geweldenaars“ vergadert, dat de gemeente voor hen bidden zal, omdat het den rechtinnigen niet gemakkelijk is in het hoogste kerkbestuur!

Een rechtinnig predikant wil, dat men voor hem bidden zal, opdat zijn weg geend worde in een vergadering, die de schendende hand slaat aan de kroon van den Koning der koningen!

Mag men voor derulken dan niet bidden? Zeer zeker. Maar dat dan het gebed opga, dat de jammerlijke verblindende wijze, die het mogelijk maakt, dat zij zitting blijven houden in een college, dat door zijn bestaan reeds een loochening is van de Souvereiniteit van Koning Jezus over zijne Kerk.

Het treurigste van alles is, dat het rechtinnige lid der Synode nog „trout“ kan putten uit Ps. 27: 5. Heeft men waarlijk „zielsverdriet“ over het bestaan van een vergadering, die zich onverschillig toonde voor den doop, dan kan men het er niet in uithouden.

Ook in de Hervormde kerk zalve schijnt men te gevoelen, dat de Haagsche Synode een treurig stuk bestond door haar besluit in zake den doop. Dit blijkt uit het volgende bericht:

De heeren Joh. Besselaar, H. B. Driesen, B. Crevecoeur, A. L. J. Sloots, P. van de Wiel, J. en W. Boskop te Rotterdam hebben aldaar het volgende adres „Aan den Algemeenen Kerkeraad der Nederlandsche Hervormde Gemeente te Rotterdam“ ter teekening gelegd:

„Met leedwezen en verantwoordelijkheid hebben ondergeteekenden vernomen dat de Synode haar voorloopig besluit om iemand tot het doen van belijdenis toe te laten dan die gedoopt is of bij de belijdenis zich wil laten doopen, heeft teruggetrokken en aldus heeft gedeclareerd, dat men lidmaat der Nederlandsche Hervormde kerk kan wezen en aanzien aan het Heilige Avondmaal des Heeren zonder gedoopt te zijn.

Behalve dat dit besluit ten eenemale in strijd is met de ordonnantie des Heeren: „Gaaf dan henen, onderwijst alle volken, dervelie doopende in den Naam des Vaders, des Zoons en des Heiligen Geestes, waardoor dus het belijdend karakter der kerk in de hartdier wordt aangetast, is het ook een verregaande minachting van datgene wat de kerk altijd heeft willen gehandhaafd zien, n. l. de belijdenis en de Sacramenten.

En nu vragen ondergeteekenden met heiligen ernst:

1°. Is een lichaam als de Synode, dat geroepen is, om zoowel de geestelijke als de stoffelijke belangen der Nederlandsche Hervormde Kerk te behartigen, redelijk gerechtigd om besluiten te nemen en uit te vaardigen in flagranten strijd met Gods Woord en daardoor de wanorde te vermeerdere, welke zij tot hertoe reeds bracht over de kerk onzer vaderen?

2°. Waar het reeds zoo dikwerf bleek dat het bestuur der Kerk grootendeels in voor de belijdende gemeente niet gewenschte handelen is, komt het hun voor, dat de tijd gekomen is om ernstig protest aan te teekenen tegen dergelijke handelingen.

3°. Achten zij het gewenscht, ja zelfs gebiedend noodzakelijk om alle kerkeraden der Nederlandsche Hervormde kerk uit te noodigen adhaesie te betuigen aan den hoofdtakelijken inhoud dezes, opdat in het gemeenschappelijk handelen van alle goedgevoelde kerkeraden in ons vaderland de Synode moge zien, dat er nog een kracht der belijdenis in de gemeente leeft, waarmee zij weinig toont te rekenen, die dringend vraagt om uitvoering van art. 11 Algemeen Reglement.

Op al deze gronden nu nemen ondergeteekenden de vrijheid zich tot u te wenden met beleefde doch dringend verzoek: Wilt ingaan op hun verlangen en protest aantekenen tegen dergelijke handelingen, en de Heer der gemeente gebiede hierover zijnen onuitbreken zegen.“

Jammer, dat slechts op protesteeren wordt aangedrongen. Om protesten geeft de Synode niets. Scheepsladingen liggen er in haar archief. Mocht het van woorden tot daden komen.

Dit is niet te hard geoordeeld. Schuldloos dat niet tegelijkertijd den wil verraadt tot aflaten en uitbannen van de beladen zonde, is vrome geveinsdheid.

Voor Kootwijks Scholen.

Ingekomen bij Dr. HOUTZAGERS: van A. S. Lays te Aardenburg f 1; bij den heer Boegman te Kootwijk, van J. van Andel te Bodegraven f 1.25; bijdrage Unie-collecte; van den heer W. Oudag te Harlingen, uit de collecte f 5.

Officiële Berichten.

Met verkorting uit het Kerkblad van 10 Sept.

Alg. Kas voor Emer. Pred., enz.

Het Moderamen van deputaten der Generale Kas voor Emer. Pred., Pred.-Wed. en -Weezen bericht, dat de gewone Naajarsvergadering D. V. Woensdag 29 September a.s. zal gehouden worden te Utrecht, in de Consistorie-kamer van de Westerkerk.

Tal van kerken, die met 1 Januari '98 een Emeritus-predikant of Predikants-weduwe te verzorgen krijgen, hebben nog geen bericht ingezonden, hoeveel van 1 Januari—30 Juni 1898 uit de Generale Kas wordt verlangd.

Dringend wordt deze kerken verzocht, dit vóór 25 September e.k. te doen, aan het adres van Dr. J. A. Goedbloed te Nieuwendijk bij Almkerk, opdat noch zij, noch de betrokken personen in ongelijkheid komen.

Naam van het Moderamen voorn., H. BRINK, Scriba.

September 1897.

Buitenland.

Engeland. Elk jaar wordt in Engeland een z. g. „Church Congress“ saamgeroepen, waarin de ambtsdragers en leden der Anglicanische kerk saamkomen om over de belangen hunner kerk en over de quaestien van den dag te handelen. Deze vergadering zal in de maand September te Nottingham gehouden worden. Het programma toont aan dat vele belangrijke onder-

werpen daar aan de orde zullen komen. Zoo zal bij de „devotional meeting“ gehandeld worden over de leer van de vleeschwording, het karakter bepalende van 10. individueel leven en gebed, 20. van het kerkelijk leven en 30. van het ambt.

Een zitting zal men wijden aan de betrekking tusschen de Episcopale kerk en dissenterende kerken, terwijl een andere dag bestemd is om te spreken over de verschillen tusschen de onderscheidene takken der Anglicaansche kerk. Wellicht zal het dan uitkomen, dat de Amerikaanse Episcopale kerk veel minder Roomsche neigingen toont als wel de Episcopalen in Engeland.

De Roomschen in Engeland schijnen zich niet tevreden te stellen met de vorderingen die hunne beginselen maken in de Episcopale kerk, maar leggen zich ook toe op de bevestiging der Nonconformisten, onder welke naam allen verstaan worden, die niet tot de Episcopale kerk behooren en zich in Protestantsche kerkengemeenschappen hebben vereenigd. Het werd door Roomsche gezinden uitgesproken dat zij wel hoop hadden ook de Nonconformisten onder de schaduw der oude Moederkerk te vergaderen. En deze hoop is natuurlijk niet gegrond op de omstandigheid dat hun ritueel zooveel gelijkijkt op dat van Rome, gelijkijkt dit bij den Episcopalen het geval is, of omdat zij meer hebben leeren opzien tegen de kerk, maar alleen omdat zij met zooveel liefde tot Christus vervuld zijn en zooveel aandrigen op het vertrouwen in Hem.

Dit is wel een poging om vliegen met honig te vangen. De Roomschen zouden even goed of liever nog met meer recht tot de Nonconformisten kunnen zeggen: „Gelijken zijt bezig zoozeer van het fundament, waarop uwe kerk gebouwd is af te glijden, doordat velen uwer leeraars de a.g. „moderne gedachte“ volgen en daardoor ook de leden der gemeente onder den baan des ongeloofs leiden, dat het wel noodig is, dat er naar meerdere vastigheid omgezien wordt. Die vastigheid kan alleen gevonden worden in de gemeenschap der Roomsche kerk enz. Een dergelijk betoog zou meer overeenkomstig de waarheid zijn als de verzekering, er is zooveel geloof in Christus onder ulieden dat wij begeeren, dat gij u bij ons voegt. „Zeker zal men meer levend geloof bij de Nonconformisten vinden dan bij de Roomsche gezinden. Maar juist zij, die een levend geloof in Christus mogen bezitten, zullen allerminst geneigd zijn om zich met Romaniserende strooming die zich onder het Engelse volk openbaart te laten medesleepen.

WINCKEL.

Door Kinderen.

DOODENDIENST.

VI.

Om nu al dergelijke kwellingen en ellenden zooveel mogelijk van de gestorvenen af te weren, en de rechters gunstig voor deze te stemmen, offeren ook zelfs arme Chinezen vaak het laatste wat zij hebben, om den doods maar een goeden uitlaat te geven. Meent nu echter niet dat alleen liefde hen daarbij drijft. Het heidendom kent niet veel liefde, noch bij de goden noch onder de menschen. Overal is bij de overtuiging ook vrees in 't spel, en vaak ook slechts die alleen.

Want kan het den dooden kwalijk gaan, naar Chineesch geloof, die dooden bezitten ook weer de macht den levenden allerlei kwaad te doen. Zij kunnen zich wreken op degenen, die hen op aarde onrechtvaardig hebben behandeld. Vandaar dat de levenden zoo hun best doen om met de gestorvenen rechte goede vrienden te blijven en hen in waarde te houden. 't Is eigenbelang.

Men stelt zich dan ook niet tevreden met de gaven die de doode meekrijgt naar het land daarginds, neen, jaarlijks wordt ook nog een groot feest gevierd, dat weder herinnert aan wat men in de Roomsche kerk „Allerzielen“ noemt. Dit Chineesche allerzielenfeest duurt verscheiden weken. De lieden gaan dan, in hun beste pak gekleed, de graven hunner aanverwanten bezoeken. Daar bidden zij dan, en vertellen allerlei plechtigheden. Tevens brengen zij den gestorvenen offers. Deze bestaan uit spijzen, geld, kleeren, allerlei huisraad, draagtoelen, schuiten, schriftgereedschap, al naar 't beroep dat de overledenen indertijd uitoefende.

Dat zal op zoo'n kerkhof wel een verkoop van een uitdragerszoon lijken, denkt gij, en wat jammer van al het goed! Maar weest gerust. De Chinezen zijn minstens zoo slim als gij — ten minste als 't op hun zak aankomt — en zorgen wel, dat zij voor geestelijke dagen hun stoffelijke belangen niet vergeten. 't Was te wenschen dat alleen de Chinezen zoo deden!

Al wat men op het kerkhof brengt, behalve dan het eten, is van papier, dus namaaksel, en wordt bij het graf verbrand. Voor den geest is dit evengoed alsof 't heusche dingen waren geweest. Het komt nu toch waar 't wezen moet. Maar het eten dan? Wel dat is goed varkensvleesch, en lekkernijen zijn er zoo meer. Maar daar krijgen de geesten niets van dan de reuk. Zijn ze daarvan verzadigd, dan neemt men alles weer mee, en eet en drinkt het zelf op. Dit is eigenlijks ook het wijste.

Hoe nauwgezet de Chinezen op den dienst der dooden letten ziet ge hieruit: Het kan gebeuren, dat iemand in 't water valt en verdrinkt, en zijn lijk niet te krijgen is. Dan kan men niet op zijn graf offeren. Wat geschiedt nu? Dan worden rijst en pakjes papiergeld in 't water geworpen; ook worden in een schuifje of op den oever kleeren van den doode verbrand.

In 't geheel duurt het offeren zestien dagen. Na dien tijd worden, zoo geloof men, de geesten nadat zij de gaven van hun vrienden hebben weggehaald, weer opgesloten in de onderwereld. Zij moeten nu tot het volgende Allerzielenfeest met hun nieuwe pak en hun nieuwe meubels enz. zien toe te komen, want van verstellen schijnen zij niet te weten.

Maar als nu iemand eens geen bloedverwanten of vrienden heeft, wat wordt dan na zijn dood voor hem gedaan?

Misschien zou men liefst niemandal doen, maar dat gaat niet. Want juist die geesten welke hier geen vrienden hebben, worden het meest geducht. Zij worden beschouwd als een soort roovers, die omdat niemand voor hen zorgt, hun schade verhalen op de levenden. Daarom houdt men voor die onbevriende geesten jaarlijks zelfs drie feesten; elk gezin draagt daartoe iets bij. De priesters gaan er in dan prachtige optocht door de stad. Aan elken hoek eener straat, bij elke brug en nog op vele andere plekken houdt men stil. Daar wordt dan papiergeld verbrand. Want op zulke plekken konden immers licht vergeten geesten zitten te loeren

en te grinnen, die men nu tevreden stelt, opdat zij de burgerij geen schade doen en alles in de war sturen, zonder dat de politie er iets aan zou kunnen doen.

Zoo bedrijft dan heel China een grooten dooddienst. En die kost wat! Alle jaren wordt er een 360 miljoen gulden uitgegeven aan den eeredienst der dooden, 't zij in 't openbaar of afzonderlijk. En daarbij maken de priesters gebruik van dien voortdurende angst des volks voor de geesten der dooden, om zichzelf te verrijken en zich onmisbaar te maken.

Tref een huisgezin een ongeluk, heeft er een overstroming plaats, vernielt de blokken een gebouw, 't wordt alles geschreeven op rekening van de misdoening der geesten. De priesters die dat doen, vertellen er meteen bij, dat men hun nu maar geld moet geven — en dan geen nagemaakt van papier! — om met dat geld die nijdige geesten te bedwingen, of ook wel te bewegen om het gezin of de landstreek verder met vrede te laten.

Over 't algemeen verstaan de priesters zeer goed de kunst om uit hun beroep voordeel te trekken. Soms weten zij rijken lieden wijs te maken, dat een der voorouders van zulk een rijk 't in de onderwereld zeer hard heeft. Hij kan 't echter beter krijgen en uit de gevangenis komen, maar dan moeten de gevangengevangensdaarom eerst een goede som ontvangen. Hoe klein nu de Chinezen ook zijn, hierin blijkt toch hun dwaasheid, dat zij zulke dwaasheden, als van zoo'n soort vagevuur, waar men zich uit helpen kan, gelooven en er voor geven. Doch de mensch is buiten des Heeren woord niet wijzer en geloof den letigen.

(Sist volgt.)

AAN VRAGERS.

Onze lezer L. d. V. vraagt ook een en ander over bloemen.

We kunnen daarover alleen zeggen, dat ten allen tijde aan bloemen en planten sekere beteekenis is gehecht. Wel dienen ze, gelijk onze lezer zegt, in 't algemeen tot oplichtering; maar zijn vermoeden omtrent sekere beteekenis is ook juist.

Plantakken en eikenkranen en lauwerbladen waren al vroeg teekenen 't zij van overwinning of van bekroning. Mythen worden vaak bij droeve plechtigheden gebruikt. Ook de kleuren spelen een groote rol. Rode rozen komen voor op feesten maar niet bij begrafenissen; dan ziet men wel witte. De groene kleur duidt hoop en verwachting aan. Voor een brulloft toot men zich niet met zwarte linten, en de Oranje-kleur bij ons opwekt. Er bestaan zelfs geheele boeken om van al de kleuren en wat dies meer zij beteekenis en uitlegging te geven. Maar als iemand geen kunstig behanger of aerschilder is, doet hij met die wetenschap weinig.

CORRESPONDENTIE.

C. C. K. te B. We laten graag aan uw eigen oordeel over, of alle vragen die u doet in deze afdeeling wel passen. We zullen echter, zooveel mogelijk, gaarne antwoord geven.

HOOGENBEEK.

INGEZONDEN STUKKEN.

(Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie.)

Hoogachtbare Redacteur!

De Deputaten tot de Med. diens hebben goedgevonden U iets mee te deelen omtrent het door mij hun gegeven advies over de plaats van vestiging van de Med. dienst, gelijk mij blijkt uit de *Herant* van 23 Mei l.i. die de mail mij heden bracht. Laat mij U daarom melden, dat ik de voorstelling van mijn advies, U door de Deputaten in hun gepubliceerd schrijven gegeven, niet accepteerden kan.

Niet gaarne zou ik willen, dat bij de kerken, die mij hierheen zonden, de indruk gevestigd werd, dat ik werkelijk geandiveerd had, zooda de Deputaten het in hun schrijven aan U, natuurlijk ter goeder trouw, voorstellen.

Mijn advies was geheel anders. Dat zou duidelijk blijken, als Deputaten mijn advies in zijn geheel wilde publiceren. Ik vrees, dat, tengevolge van het door U gepubliceerd schrijven der Deputaten, de indruk bij velen is ontstaan dat ik aan Deputaten adviseerde om reeds voor de Synode van Groningen een hospitaal te bouwen op Java.

Niets echter is minder waar dan dat. In de overtuiging, dat het kiezen van een plaats voor het hospitaal in *zich* staat het kiezen van het centrum van onze geheelen zendingsarbeid, adviseerde ik *gansch* wat anders dan uit den brief van Deputaten aan U te verstaan is. De vraag toet, waar het centrum zal komen is zoo hoogst gewichtig en de beantwoording van die vraag beaist zoo veel, dat ik mij wel gewacht heb te adviseeren, dat eenig college van Deputaten zoo maar even die knoop zou doorknopen. Alleen de kerken, in Synode vergaderd, die den arbeid van de Ned. Geref. Zending-vereeniging hebben overgenomen en die op de Synode van Middelburg de beginselen voor den nieuwen zendingsarbeid hebben vastgesteld, alleen die kerken kunnen mijns inziens de vraag beantwoorden, die den geheelen aan te vangen gemeenschappelijke zendingsarbeid op Midden-Java beheerscht. Daarom adviseerde ik aan de Deputaten tot de Med. dienst om voor de komende Generale Synode *geen* hospitaal te doen bouwen, opdat de kerken *volkomen* vrij zouden blijven bij de beslissing van de vraag, waar het centrum van den arbeid zal zijn.

Ik stel er prijs op, dat de kerken in het Vaderland dit weten, opdat alle eventuele verkeerde indruk omtrent mijn advies zal worden weggenomen.

Nu gij den brief van deputaten hebt gepubliceerd in Uw blad zult gij zeker wel zoo vriendelijk willen zijn om aan mij schrijven ook een plaatsje in de *Herant* te gunnen.

U bij voorbaat mijn dank daarvoor betalend heb ik de eer mij te mogen noemen,

Uw. di. br.

L. ADRIAANSE.

Gereformeerde Gezindheid.

Gereformeerde Kerken.

BEROEPEN: Vianen, F. Rispens, te Steenwijk. — Houweril (geen. Urmn), W. Bouwman, te Lelystad. — Oversee, W. H. Giesen Jr., te Breda. — Scherpenzeel, O. Lo, te Oud-Vosmeer. — Vreeswijk, J. H. Koers, te Kockengen.

AANGENOMEN: 's Gravenhage, A. H. van Minnen, te Zaandijk. — Monstcr, T. Kramer, te Rotterdam.

(Fr.) — Elburg, G. J. D. Aalders, te Gonda A. — Steendam (Gron.), J. Huizinga, te Sijdeboeren.

BEROEPEN: Staphorst, Wolsink, te Steenwijk A. — Zevenhoven en Trammann c. a.; B. J. Heerica, cand. a/d V. U. — Ezinge (Gron.), H. D. Drenth, te Nieuwolda. — Middelburg B. J. H. Donner, te Nieuworp.

Nederlandsche Hervormde Kerk.

BEROEPEN: Farmerend, A. W. van Kluijven, te Schagen. — Grevendicht (toez.), J. Kemman, O. J. Pred. met verlof. — Ootmarsum, K. Jansen, te Veenen. — Urmond, Blitterswijk en Dorst, W. van Deursen, te Schagerbrug. — Peperga, Nieuwvank en Engelm H. Ph. Rogaar, cand. te Midwolda. — Tjerkgaast, N. de Jong, te Engwierum bij Dokkum. — Parrega, W. Magendans, te Oostersee en Echten. — Grootchermer, J. E. W. van Loon, te Obdam. — Lecuwen bij Tiel, tot hulpprediker, H. van der Mey, te Dieren. — Mijnsheerenland, P. J. Kromslat, te Scherpenisse. — Weerden, J. P. Ezinga, te Oostwolda. — Duergerdam, H. Scholking, cand. te Amsterdam.

AANGENOMEN: Hardingsveld, D. J. van Broommen, te Haskerhorne.

BEROEPEN: Hoornsterwaag, J. C. van Ronkel, cand. — Mulden, W. R. Kalsbeek, te Kesteren. — Loon op Zand, E. J. W. Posthumus Meijjes Jr., te Heineoord. — Oosterhaule, H. Limpers, te Aldrum. — Hindeloopen, H. Scholking, cand. te Midwolda. — Koedijk, G. A. Kniphuizen, te Nieuw-Helvoet. — Oldenoy, J. Homan, cand. — Barum en Munster, D. J. van Broommen, te Haskerhorne. — Woudsend (Fr.), P. J. Kromslat, te Scherpenisse.

Advertentien.

In den onderdom van 47 jaar overleed in de hoop des eeuwigen levens, mijne geliefde vrouw en der 5 kinderen zorgvolle moeder,

FENNA BONNINGA HOEKSEMA.

Haar lijden was langdurig en smartelijk. Doch wij zwijgen Gode, Wiens doen wijsheid is.

B. TERPSTRA en kinderen.

Amsterdam, Sloteweg 171, 4 Sept. 1897.

Voor de vele bewijzen van deelneming, voor en na het overlijden van onze geliefde dochter en zuster, betuigen wij onzen hartelijken dank.

Uit aller naam: R. TOREN.

Oostwold (Oldambt), 8 Sept. '97.

Gevoelig voor de vele en velerlei hartelijke bewijzen van deelneming in ons zilveren jubileum, zij het ons vergund, ook door middel van de *Herant* onzen innigen dank daarvoor te brengen, ook, mede namens eenige vrienden aan de ons onbekende (niet-geleide maar gewogen vrienden!) voor het plaatsen van de advertentie in dit blad datum 29 Augustus.

Da. R. M. POLMAN en echtgenoot.

Groningen.

Brussel.
GEREFORMEERDE KERK.
Dienst des Woords. 's Zondags 10 uur 's morgens en 8 's avonds.
Ingang: Rue Paul Devaux 7, bij de Beurs.

KOETSIER.
Een gewild Koetsier biedt zich aan, oud 36 jaar, van goede getuigen voorzien, van de G. G. thans nog in betrekking en die om Zondagsheiligheid gaarne wenscht te veranderen. Brieven franco, onder letter L., Bureau van de *Herant*.

HEDEN VERSCHIEEN:
De EERSTE AFLEVERING van
DR. A. KUYPER,
STICHELKE WERKEN.

TWEEDE SERIE.
Deze serie zal bevatten: **HONIG UIT DEN ROTSTEEN, Deel II; UIT HET WOORD, Serie I, Deel III en Serie II, Deel I.**
De prijs van de geheele serie (compleet in ongeveer 18 afleveringen) zal **hoogstens f 5.50** zijn.
Omiddellijk na het verschijnen van de laatste aflevering (einde deze jaars) wordt de prijs der afzonderlijke deelen verhoogd.

Amsterdam.
Pretoria.

P. VAN EIJK.
Firma JOHANNES KRAMER & Co.
DAN 15-17, AMSTERDAM.

Kopen en verkoopen EFFECTEN, diverse LOTEN en vreemde COUPONS. Wisselen Gouden Zilveren MUNTEN en vreemde Banknoten. Sluiten PHILONGATIEN en BELENINGEN. Namen gelden a DEPOSITO 1/2 pCt. onder de prolongatiekoers. Bedragen tot en met Duizend Gulden worden op vertoon terugbetaald.

NIEUWE UITGAVEN.
Werken van Dr. A. KUYPER.

Honig uit den Rotssteen. Deel I. VOLKSUITGAVEN. Prijs f 1.50. Gebonden f 1.90.
Uit het Woord. Serie I. Deelen I en II. VOLKSUITGAVE. Prijs f 1.75. Gebonden f 2.25.
Voor een Distel een Mirth. VOLKSUITGAVE. Prijs f 0.60. Gebonden f 0.90.

Amsterdam.
Pretoria.

L. G. WEISZ & Co.,
Commissie van de Prinsengracht, No. 157, AMSTERDAM.

VERSCHENEN bij
HÖVEKER & WORMSER, Pretoria.
en voorhanden Kalverstraat No. 154, Amsterdam.

ISRAËLS LOT
den bewoners der Zuid-Afrikaansche Republiek ten spiegel voorgehouden.
LEERDEE, gehouden in de Ned. Herv. kerk te Pretoria, den 13den Juni 1897, door
C. SPOELSTRA,
Predikant aldaar.
(Gedeeltelijk ten voordeele van het „Christelijk Tehuis“).
Prijs f 0.30.

Te koop gevraagd:
Dr. A. KUYPER, E Voto,
gebonden of ongebonden. Aanbieding franco, letters E. V., Bureau *Herant*, Amsterdam.

Verklaring van den
Heidelbergschen Catechismus
DOOR
E. L. MEINDERS,
Herv. en Leraar bij de waars. Gereformeerde Gemeente te South-Holland III (Amerika).
2 deelen in linen banden, met portret van den schrijver, f 4.25.
Amsterdam.
Pretoria.

HANDBOEK
DER
GESCHIEDENIS VAN HET VADERLAND
DOOR
Mr. GROEN VAN PRINSTERER.
MET GEHEEL NIEUW PORTERET VAN DEN SCHRIJVER.
ZENDE BRUK.
Prijs f 5.— Gebonden f 6.—
Amsterdam.
Pretoria.

P. LION CACHET,
Een jaar op reis
in dienst der Zending.
Met 90 ILLUSTRATIËN en KAARTEN.
Prijs f 5.25.
In fraaien stempelband f 6.75.
Amsterdam.
Pretoria.

HÖVEKER & WORMSER.

P. VAN EIJK.
Firma JOHANNES KRAMER & Co.
DAN 15-17, AMSTERDAM.

NIEUWE UITGAVEN.
Werken van Dr. A. KUYPER.

Admissie-Examen.

Het eerstvolgend examen ter toelating tot de lessen aan de **Vrije Universiteit** gegeven, zal D. V. worden aangenomen **Woensdag 22 September**. Hun, die zich daaraan wenschen te onderwerpen, wordt verzocht, zich met opgave van ouderdom, woonplaats en der faculteit, waarin zij wenschen te studeren, schriftelijk aan te melden bij den ondergeteekende, **vóór of op Woensdag 15 September**.

Daarbij worde herinnerd aan het volgende Senaatsbesluit betreffende het Hebreeuwsch: „Aan hen, die tot de colleges in de Hebreeuwsche taal en de Bijbelsche antiquiteiten wenschen te worden toegelaten, zal, na gunstigen uitslag van het Admissie-Examen, een afzonderlijk examen worden aangenomen in de eerste beginselen der Hebreeuwsche taal, waartoe zal moeten blijken, dat de candidaat met behulp van het woordenboek een paar verzen Hebreeuwsch grammaticaal kan ontleiden en vertalen. Aan dit examen moeten zich onderwerpen allen, die tot de colleges in de Hebreeuwsche taal en de Bijbelsche antiquiteiten wenschen te worden toegelaten, dus ook zij, die met gunstigen uitslag het eindexamen aan een Gymnasium of voor de Staatscommissie hebben afgelegd.“

De deo. der lit. fac.,
Dr. J. WOLTER.

VERSCHENEN:
EEN GEDACHTENIS VAN TIEN JAREN
(Intreede te Klundert 29 Juli 1888 en afscheidsrede aldaar 20 Juni 1897),
DOOR
J. H. FERINGA,
Predikant te Zaandam.
Prijs. f 0.30.
Amsterdam.
Pretoria.

Gereformeed Gymnasium,
te Amsterdam.

Sedert de laatste opgave ontving de Vereeniging voor Voorbereidend Universitair Onderrwijs, het volgende aan giften en jaarlijksche bijdragen:

Amsterdam, P. d. K. f 1; L. F. f 2.50; Meij. N. d. S. f 1; L. v. d. V. f 1.25; H. T. f 5; G. S. f 2.50; A. V. f 2; H. J. v. W. f 1. Breda, Meij. D. K. W. A. f 1. Sneek, D. T. W. f 5; T. d. J. f 1. Buzum, Ds. M. J. D. f 2.50; K. P. B. f 1. Werkendam, Ds. A. H. f 1.50. Utrecht, Kap. K. f 2. Aalst, S. S. f 5. Ermelo, J. R. G. Jr. f 1. Apeldoorn, J. d. B. f 0.50. Deventer, H. S. f 3. Zutphen, J. L. f 1. Aalten, W. H. V. f 1; W. d. G. f 1. Arnhem, A. C. v. d. B. f 2.50; D. D. f 1; L. D. f 1; P. J. V. f 1. Wetsinge, Wed. K. L. f 2.50. Bennekom, B. W. d. G. f 1. Zalt-Bommel, Ds. H. B. f 1. 's-Gravenhage, Ds. G. R. f 1. Dronrijp, P. A. d. J. f 1.50. Wilmarum, S. H. J. f 1. Schellum, B. T. R. f 2.50; P. G. R. f 1; J. B. J. f 5; Ds. C. H. f 1.50; A. S. f 2; G. d. V. f 1. Wens, A. J. f 1. Makkum, W. P. V. f 1; S. G. f 1; F. B. f 2.50; Ds. R. K. B. f 5. Idseghuizen, L. J. H. f 2.50. Hollam, S. J. A. f 1. Streeboos, J. M. P. f 1; Ds. F. K. f 2; W. L. K. f 3. Abbege, P. V. f 1. Oosthem, K. H. V. f 1. Arum, A. J. f 2.50. Wommels, J. M. f 0.50. Finallinge, J. W. f 1. Laxmann, J. v. M. f 1; A. v. T. S. f 1; G. d. H. f 1; A. d. H. f 1. Vianen, P. A. B. f 2; B. D. J. GMA. f 2; J. H. B. f 1. Sunk, D. G. M. f 1; J. D. U. f 1. Amersfoort, A. V. f 1. Hilversum, T. K. f 1; J. M. v. d. H. f 1; A. H. d. H. f 1; J. A. B. f 2.50; J. G. D. f 2; W. C. v. d. B. f 1. Groningen, P. J. A. f 2.50; W. B. f 1; P. S. f 1; W. G. f 1.50; P. M. f 1; J. L. f 1; A. B. f 5; W. d. B. f 1.50; W. D. f 1; H. A. f 1; Wed. H. E. d. J. f 2; H. B. f 1; E. H. f 2.50; Wed. N. f 1; M. B. f 1; W. D. f 1; Ds. R. A. B. f 1; J. H. f 2; Ds. J. L. f 5; J. v. d. V. f 2.50; K. S. f 2; E. R. W. f 1; W. O. f 1; H. A. f 1. Baarn, A. L. V. f 1; Meij. H. L. P. f 1; J. R. f 1; Oud-Loosdrecht, J. S. f 1. Voorhuizen, Ds. J. E. V. f 2.50; E. M. f 1; Meij. S. v. V. f 1; Barneveld, H. B. f 1; H. R. f 1; Aasen, W. V. f 1; J. v. D. Wzn. f 1; S. S. H. f 5; Wed. H. W. f 3; Tjansweer, H. T. d. B. f 5. Middelstum, J. V. f 1; Beldum, J. Z. Pzn. f 1; H. U. f 1; Wed. H. f 2.50; P. A. v. D. f 1; H. K. f 1. Rinsomageest, J. A. D. f 1; D. K. f 1; K. K. B. f 0.75; A. M. v. d. M. f 0.50; H. J. H. f 1. Uithuizen, Ds. J. f 2.50; J. J. v. d. M. f 1. Pernis, A. B. f 2.50. Sileedrecht, Ds. J. v. d. B. f 1. Oude-Wetering, Wed. B. f 1. Helmenard, Ds. R. H. f 2.50. Aarlanderveen, J. v. d. B. f 1; C. v. E. f 1; Oudhoorn, C. H. f 1.50. Zwammerdam, M. v. M. f 2.50. Alfen a/d. Rijn, J. d. P. f 5. Bodegraven, J. S. f 1; Woerden, G. J. S. f 2.50; Ds. J. W. G. f 1. Papkop, A. v. W. f 1; A. B. f 1; A. v. B. f 2.50; J. Z. f 2. IJtfaan, A. H. f 2.50. Vreeswijk, G. J. T. f 1; H. B. f 1; G. M. f 1; R. B. f 1; A. v. 't H. f 1; C. K. f 1. Ablesse, S. J. V. f 1; C. v. d. H. f 1; C. v. P. G. P. f 1; P. H. J. f 5; H. J. f 2.50. Lopik, W. A. d. H. f 1. Woudend, D. L. T. f 2.50. Nieuw-Lekkerland, Ds. P. v. S. f 1; J. d. H. Dm. f 1; J. P. f 5; A. d. B. f 1; K. S. f 1; A. d. L. f 1.50; G. D. f 0.50; A. d. L. f 0.50. Beeschoop, P. V. f 1; J. v. O. f 0.50; A. L. f 2.50. Anjum, R. B. f 1; P. T. v. d. H. f 5; M. D. f 5. Garijp, P. L. f 1; J. W. f 2.50; H. P. B. f 1. Grachten, J. K. v. d. Z. f 1; J. d. B. f 1. Ee, J. H. O. f 1; Ds. D. S. K. f 0.50. Winsum, H. A. f 1; G. M. f 1; M. f 1; P. d. f 1. Spijk, H. K. f 1; J. W. f 1. M. U. f 1. Oostwold, W. H. d. J. f 1. Eesteren, E. P. d. J. f 1. Lemmer, H. L. f 2. Wanswerd, Ds. N. H. K. f 1. Ferwerd, J. d. W. f 0.50; J. B. f 0.50. Bolsward, P. T. S. f 1. Oostereind, H. T. V. f 2.50; A. S. f 1; Ds. A. A. f 2. Hijaard, P. G. d. V. f 0.50. Oudega, S. R. f 1. Oppenhuizen, W. R. K. f 1; A. J. C. f 1; D. T. f 1; T. T. f 2.50. Uithuizinga, T. Z. f 2.50. Charlois, Ds. J. J. M. f 1. Scharnegoutum, D. P. f 0.50; A. P. L. f 1; J. B. f 1. Harlingen, J. J. D. f 2; Z. S. f 1; A. S. K. f 2.50; S. d. W. f 1; H. K. f 1. Franeker, M. M. f 0.50; F. S. P. f 2.50; C. B. f 1; N. P. T. f 0.50. Kleefraaij, G. K. f 1. Berlikum, E. K. f 1; Ds. H. B. f 2.50. Workum, G. D. B. f 1; Ds. P. A. V. f 1; Baflo, E. K. f 1. Oudewater, F. A. v. d. H. G. f 1; A. J. f 2; A. F. D. f 2.50; D. B. f 1. Waaxens, S. B. f 2. Schraard, Ds. R. H. P. f 2.50. Driebergen, A. v. L. f 1. Zeist, S. J. V. f 1; H. G. N. f 2.50; G. M. L. f 1; Ds. v. A. v. W. f 2.50. Mijdsrecht, Ds. J. K. f 1.50; H. Z. f 1. Uithoorn, Ds. G. J. v. L. f 2. Banacholen, L. v. D. f 2. Ouderkerk a/d. Amst. A. C. B. f 1; J. R. f 2.50; J. D. C. f 2. Nieuwer-Amstel, L. v. L. f 2; B. K. f 1. Amstelveen, H. J. E. v. P. f 1; M. v. P. f 1; Wed. G. v. R. f 1; J. K. f 1; A. v. d. V. f 2; P. V. f 1; G. V. f 2. Amstelo Meij. H. v. S. R. K. f 5; T. S. Tan. f 5; Noordloos, J. D. F. f 2.50.

ELECTRISCHE DRUKKERIJ Amsterdam.

Dit blad wordt
Bijdragen van
dit blad betref, u
aan den Uitgever
insendende
kunnen voor het

Van de

De

E

Nu de samen
gratie en het st
in het vereisch
worden nagegaan
der algemeene g
nis omtrent den
band staat. Wan
afzweren van d
centriche) do
fettelijk panthei
Godmenselijke i
hetgeen het enke
menschelijk is in
mag beduchtheit
mystiek, ons nim
doen voorbijzien
wording inneemt
wezen der saak
delpunt voor alle
en juist te dezer
len der Christo
het ook in ou
eere en majesteit
te kort gedaan.
van het wezen
redebeleid onzer
tiek, dan loopend
sel wel terdiede
Vleeschwording
dogmatiek het
en een in zond
licht stelt, en
enkel punt bij
Wie deze beide
warring. Zoo be
Christo-centriche
is, zoo dikwijls
ger gehandeld
moet de vraag:
Christus? Het ve
onderscheidene
onderlingen same
Ook bij het lo
hebben we ons
en hoe in het d
loopen, die ons d
leerstuk en het
tus" ontdekken.
betuiging van d
het Woord is d
onder ons gewo
tegenstelling en
van deze beide
ligt van wat we
ding op zichzelf
gratie niet als
De ontvangenis
Heiligen Geest i
luut worden. V
geen sprake. Het
den wil des me
Geest, die alle
Christus en het
schelijk geslacht
we nu niet, dat
"toebereid" van
rustig aan, want
uit de maagd
enkele klank stu
boren uit Herodi

1) Christo centriche
sijde gebesigd,
midelpunt of wil n

Geen land waar
zoo sterk gewapen
Inmers daar ble
bank tot ondera
ketterij naspeede
kelijk was zij ge
Innocentius III h
in het zuiden va
daar kwam zij na
Thomas de Torcy
Spanje geweest, v
Hij had niet mi
die de rol van
later onder zijne
ulterste krachtin
met geweld te on
ken van Luther v
van het gevolg v
de beginselen d
Roomsche gesch
inquisitie in het